

„Chceme světlo! Chceme studovat!“

*Demonstrace studentů z vysokoškolských kolejí v Praze na Strahově
31. října 1967*

JAROSLAV PAŽOUT

Dne 31. října 1967 okolo deváté večer opět zhaslo světlo ve studentském kolejním areálu v Praze na Strahově. Rozhořčení studenti, kterým každodenní výpadky proudu v celém studentském městečku či alespoň v jeho části od počátku října 1967 značně ztěžovaly studijní a životní podmínky, začali vycházet před budovy a vytvářet diskutující hloučky. Někteří měli zapálené svíčky, ozýval se zpěv a skandování: *Pojďme ven!* a *Chceme světlo!*

Studenti se postupně zformovali v průvod, který se vydal směrem k Dlabačovu a dále na Pohořelec a cestou se rozrostl na minimálně 1500 osob. Několik účastníků chtělo jít přes Loretu na Pražský hrad, průvod ovšem nakonec zahnul do ulice Úvoz a pokračoval Nerudovou ulicí k Malostranskému náměstí. Studenti se chovali vcelku pokojně, uhýbali veřejným i soukromým dopravním prostředkům včetně jednoho policejního vozu. Po celou cestu byla skandována hesla: *Chceme světlo!*, *Chceme studovat!* Nikdo v tu dobu nemohl

tušit, že volání po světle se stane symbolickou předzvěstí konce éry vládnutí prvního tajemníka Komunistické strany Československa a prezidenta republiky Antonína Novotného.¹

Nespokojenost s nevyhovujícími podmínkami nejen na strahovských kolejích vyjadřovali studenti již dávno před rokem 1967, obecný byl i jejich odpor vůči rigidnímu kolejnímu řádu, který mimo jiné výrazně omezoval návštěvy.² Závažnost problému v ubytování vysokoškolských studentů alespoň neoficiálně přiznávaly i orgány Ko-

munistické strany Československa a příslušné státní úřady. Podkládá zpráva o situaci v ubytování studentů vysokých škol, vypracovaná pro schůzi sekretariátu ústředního výboru KSČ z 27. března 1963, konstatovala, že při neustále se zvyšujícím počtu vysokoškoláků stoupají nároky na zajištění jejich ubytování a že řada studentů bud musí dojíždět, nebo bydli v naprostě nevyhovujících podmínkách.

Již na počátku roku 1963 plánovali studenti Fakulty jaderné a fyzikálně inženýrské Českého vysokého učení technického v Praze

¹ Zatím nejpodrobněji pojednal o tzv. strahovských událostech Michal Svatoš v nepublikovaném textu *Strahovské události roku 1967*. K samotnému policejnímu zásahu je k dispozici řada dokumentů státní provenience, viz např. *Archiv bezpečnostních složek* (dále jen ABS), f. Sekretariát federálního ministerstva vnitra - III. díl (dále jen A 2/3), sign. A 2/3 - 2133; ABS, f. Organizační a vnitřní správa federálního ministerstva vnitra (dále jen A 6/2), sign. A 6/2 - 1065; ABS, f. Sekretariát I. náměstka ministra vnitra Jana Záruby (dále jen A 9), sign. A 9 - 458. K dispozici je též dozorový spis Obvodní prokuratury pro Prahu 6 ve věci demonstrace vysokoškolských studentů na Strahově (Vp 138/67), uložený v *Archivu hlavního města Prahy* (dále jen AMP), f. Obvodní prokuratura pro Prahu I-XVI. Bohatá dokumentace ke strahovským událostem se dále nachází v *Archivu Českého vysokého učení technického v Praze* (dále jen A ČVUT), osobní fond Josefa Kožouška (dále jen f. 75), k. 29, a v *Národním archivu* (dále jen NA), f. Československý svaz mládeže - ústřední výbor, k. 1332, složka 4. Z celé řady zpráv o průběhu demonstrace se jako nejobektivnější jeví *Zpráva kolejní rady areálu Strahov o příčinách a průběhu událostí ze dne 31. 10. 1967*, uložená ve výše zmíněném osobním fondu Josefa Kožouška.

² Diskuse kolem kolejního řádu a všeobecně kolem otázek spojených s ubytováním studentů je možno sledovat na stránkách časopisů *Student* a *Universita Karlova* nebo deníku *Mladá Fronta*. Velkou publicitu si získaly výsledky fungování tzv. experimentálního kolejního řádu, který byl zkušebně zaveden na několika vysokoškolských kolejích a kterým byly studentským kolejním radám dány poměrně rozsáhlé pravomoci při správě kolejí.

(ČVUT) uspořádat průvod k sídlu ministerstva školství a kultury na protest proti neustálému odsouzení záměru postavit nové budovy fakulty a studentských kolejí v areálu Pelc-Tyrolka i na podporu dalších svých požadavků. Demonstrace byla ovšem pod tlakem pedagogů odvolána. Sepsané požadavky byly předány desetičlennou delegací ministru školství a kultury Čestmíru Císařovi, který se též zúčastnil celofakultní schůze studentů.³ Na kolejích v Plzni v Baarově ulici došlo dokonce 7. května 1965 k nepokojům vyvolaným vypínáním proudu, při kterých studenti vyvolávali hesla *Naše sympatie jsou se Západem, Přežili jsme středověk, přežijeme i dnešek* nebo *Chodí tady četník, hodme mu pětník*.⁴

Areál vysokoškolských kolejí na Strahově sloužil studentům v době konání demonstrace poměrně krátkou dobu. Na základě dohody z roku 1958 mezi Českým vysokým učením technickým v Praze, ministerstvem školství a kultury, ústředním Národním výborem hl. m. Prahy a Československým svazem tělesné výchovy a usnesení vlády z roku 1959 byl nejprve národním podnikem Pozemní stavby Praha vybudován v roce 1960 první blok, který tak mohl být využit pro ubytování účastníků II. celostátní spartakiády. Výstavba většiny areálu pak probíhala od roku 1961. Generálním projektantem stavby byl Krajský projektový ústav v Praze, generálním investorem Generální investor hl. m. Prahy a generálním dodavatelem národní podnik Pozemní stavby Armabeton. Stavba byla dokončena na konci května 1965. Hned vzápětí 16. června 1965 došlo k její kolaudaci, aby byla připravena pro účastníky III. celostátní spar-

Velmi důležitým předpokladem pro splnění všech kvantitativních i kvalitativních úkolů našich vysokých škol je i zabezpečení vyhovujícího ubytování vysokoškolských studentů a péče o život studentů v kolejích. Téměř pro polovinu všech vysokoškolských studentů je tato podmínka přímo základní. Zvláště se to týká studentů z pohraničních oblastí, nebo z míst značně vzdálených od sídel vysokých škol. Za situace, kdy vysokoškolská studia jsou ve většině kolejí ubytování v nevyhovujících prostorách nebo hromadně ve společných ubytovnách, kdy mnoho studentů dojíždí denně do školy a ze školy z velké vzdálenosti, je velmi obtížné – ne-li zcela nemožné – snižovat procento propadajících studentů, neustále zkvalitňovat výuku, vést studenty k odpovědnosti za jejich práci a studijní výsledky. Naopak, každoročně se opakují případy, kdy poměrně velký počet studentů prvních ročníků zanechává studia již za několik týdnů nebo měsíců po nástupu na fakultu. Péče o zkvalitnění pedagogického procesu, péče o odborný, kulturní a politický rozvoj studentů je často nerealizovatelná a zůstává jen pouhou proklamací. Ideově výchovné zřetelky za této situace ustupují na vysokých školách do pozadí, protože vysoké školy již několik let zápasí s materiálními potížemi, které se nejmarkantněji projevují právě v naprostém nedostatku lůžek v kolejích a ve vybavení kolejí. V přeplněných kolejích nejsou vytvořeny základní podmínky pro studium, což se odráží v některých směrech i na zdravotním stavu studentů (neurózy, psychoneurózy).

Úryvek z *Informace o situaci v ubytování studentů vysokých škol a o kritickém nedostatku prostorů Vysoké školy ekonomické*, vypracované pro schůzi sekretariátu ÚV KSČ z 27. března 1963.

Zdroj: NA

takiády, konané počátkem července 1965. Celý areál měl po svém dokončení kapacitu okolo pěti tisíc studentů (v době konání spartakiád téměř 80 000 cvičenců).

Již první blok vykazoval řadu stavebních nedostatků, které vznikly vinou nedostatečného stavebního dozoru ze strany generálního investora. Vedení ČVUT se proto v průběhu stavby ostatních bloků areálu snažilo dosáhnout zlepšení kontrolní činnosti, výsledek tomu ovšem neodpovídal. Prakticky od předání areálu do užívání ČVUT po skončení spartakiády v roce 1965 docházelo k závadám na elektrorozvodném zařízení, které byly odstraněny po několika urgencích až v dubnu 1966, tedy půl roku po první reklamaci. V průběhu let 1966–1967 došlo k řadě dalších poruch

různého druhu na kabelech, přičemž n. p. Armabeton opravil jen část z nich. Dodávky elektrického proudu tak provizorně zajišťovali provozní zaměstnanci kolejí v rámci údržby. Šetřením bylo prokázáno, že prvořadá příčina nedostatků spočívá v použití nevhodných kabelů na elektrorozvodné síti a v nedbalosti při jejich montáži. Od 2. října 1967 pak v důsledku přetěžování zejména provizorního vedení začalo docházet denně k přerušování dodávek elektrického proudu jak v jednotlivých blocích, tak v celém areálu.

Druhým velkým problémem strahovského areálu byl stav topné sítě. Začátkem roku 1967 byly zjištěny tak velké závady, že Správa účelových zařízení ČVUT se po konstatování, že nemůže sehnat prováděcí závod na opravu, pustila

³⁾ MACH, Rostislav: Politické vystoupení studentů fakulty jaderné v roce 1963. In: BARVÍKOVÁ, Hana (ed.): *Věda v Československu v letech 1953–1963. Sborník z konference (Praha, 23.–24. listopadu 1999)*. Archiv Akademie věd ČR v nakladatelství Arenga, Praha 2000, s. 455–456.

⁴⁾ HYNA, Alfred: Pokus o reformu socialismu a jeho potlačení v plzeňském vysokém školství. In: *Západočeský sborník historický*, č. 6. Státní oblastní archiv v Plzni, Plzeň 2000, s. 313.

Studentské koleje na pražském Strahově se v říjnu 1967 staly místem ostrého střetu vládnoucího komunistického režimu s nespokojenými studenty.

Zdroj: Wikipedie/Zdenek Fikar

do opravy z vlastních prostředků. Na počátku školního roku 1967/1968 ovšem stále ještě nefungoval výměník, zajišťující vytápění třetího a čtvrtého bloku.

Kolejní rada areálu Strahov (KRAS) na tristní situaci několikrát upozorňovala vedení Českého vysokého učení technického i orgány státní správy a Komunistické strany Československa. Ve svém dopise představitelům ČVUT, komunistické strany a Československého svazu mládeže z 19. října 1967 dokonce uvedla: *KRAS, který se seznámil se situací a s její praktickou bezvýsledností [sic!], se obrací na Vás ve snaze předejít spontánním akcím právem rozhořčených studentů, za něž by nemohla nést odpovědnost.*⁵

Tento scénář se naplnil, jak víme, na konci října 1967. Demonstrující studenti jsme opustili v Nerudově ulici, kde se při jejím vyústění do horní části Malostranského náměstí dostali okolo 22. hodiny do kontaktu s příslušníky Veřejné bezpečnosti, kteří zde vytvořili

z několika hlídkových vozů zátaras. Veřejná bezpečnost prováděla v tu dobu shodou okolností některá bezpečnostní opatření související s přípravou oslav 50. výročí Velké říjnové socialistické revoluce, jež byly zahájeny 31. října společným slavnostním zasedáním ústředního výboru KSČ, ústředního výboru Národní fronty a vlády na Pražském hradě.

Průvod se zastavil u zátarasu, kde došlo k diskusi mezi příslušníky VB a studenty stojícími v jeho čele. Ti policistům vysvětlovali důvody, proč se vydali do ulic. Požadavku policistů, aby studenti vyslali své zástupce k jednání, nebylo možné vyhovět, neboť průvod nebyl organizován. Všichni funkcionáři kolejní samosprávy byli v té době na plenární schůzi Kolejní rady areálu Strahov, která se mimo jiné zabývala též řešením tamní havarijní situace a o akci studentů se dozvěděla až později. Během diskuse dorazily další policejní posily. Příslušníci Veřejné bezpečnosti poté začali auty za-

tlačovat průvod zpět do Nerudovy ulice. Zpočátku byl dav tak hustý, že studenti v nejbližších řadách neměli kam ustoupit, a proto najíždějící vozy zadržovali rukama.

Po uvolnění uvnitř davu projížděla vozidla velkou rychlostí okolo studentů, kteří se vraceli ke strahovskému areálu. Z oken vozů bili příslušníci Veřejné bezpečnosti studenty obušky a stříkali na ně slzný plyn. Pěší příslušníci postupovali za vozy a zaháněli studenty na chodník. Někteří z nich doprovázeli rozdávané rány obuškem slovy *Tu máš světlo!* a řadou vulgárních výrazů. To vyvolalo nelibost v řadách studentů, kteří odpovídali výkřiky *Fuj!* nebo *Hanba jim!*, ozývalo se i ironické volání *Ať žije SNB!* Někteří studenti byli zaháněni do křoví nad chodníkem, kde je policisté kopali a mlátili obušky. Mezi vracejícími se studenty byla také řada dívek, které rovněž nezůstaly ušetřeny policejní brutality. Tímto způsobem byli studenti přibližně ve 22.45 hod. zatlačeni do prostoru kolejí.

Po rozšíření informace, že Veřejná bezpečnost zadržela několik jejich kolegů, se však znovu shromáždili u východu z areálu a dožadovali se jejich propuštění. Dorazivší členové kolejní rady se mezitím snažili vyjednat s policisty, kteří to ovšem dlouho odmítali. Teprve po delší době, během které někteří příslušníci přicházeli ke shromážděným studentům a hrozili jim obušky, byli dva ze zadržených propuštěni a studenti se začali rozcházet. Po výkřicích, že jeden jejich kolega ještě nebyl propuštěn, se studenti znovu sešklepili a začali postupovat po silnici k Dlabačovu, kam se předtím stáhly hlídkové vozy Veřejné bezpečnosti. V tu chvíli přijely policejní posily, které bez jakékoli výstražky proti studentům zasáhly. Když se policisté stáhli, zůstal ve vzniklé mezeře ležet student, kte-

⁵ A ČVUT, f. 75, k. 29; Zpráva Kolejní rady areálu Strahov o příčinách a průběhu událostí ze dne 31. 10. 1967.

rému stékala po tváři krev. Někteří studenti si sedli na obrubník chodníku, zřejmě po vzoru akcí svých západních protestujících kolegů, o nichž československé sdělovací prostředky často informovaly. Příslušníci VB vytvořili rojnicí a bez předchozí výzvy k rozchodu začali sedící studenty mlátit obušky a kopat. Student sklánějící se nad ležícím spolužákem byl jedním policistou uchopen za rameno, a když se ohlédl, byl udeřen obuškem přes obličej, čímž mu byla způsobena fraktura nosu. Podobných tvrdých zákroků se odehrála celá řada.

Studenti se dali na útěk směrem k areálu, kam je pronásledovali příslušníci Veřejné bezpečnosti. Několik z nich hodilo při útěku po příslušnících VB kameny. Demonstranti se snažili rychle skrýt v jednotlivých blocích, a ve dvéřích tak vznikla tlačence. To vedlo k několika zraněním, způsobeným rozbitím skleněných výplní dveří. Studenti, kteří zůstali venku, byli příslušníky VB dále pronásledováni. Někteří byli udeřeni zezadu do hlavy, policisté kopali i do osob ležících v bezvědomí na zemi.

Příslušníkům Veřejné bezpečnosti se podařilo vniknout i do některých bloků. Na schodištích bili studenty obušky a opět mezi ně stříkali slzný plyn. V některých případech se pokoušeli proniknout na pokoje, a to i na dívčích blocích. Došlo též k absurdní situaci, kdy se příslušníci Veřejné bezpečnosti dožadovali rozsvícení, neboť se domnívali, že bylo zhasnuto kvůli znesnadnění jejich činnosti. Jeden student, označený za vůdce, byl vyvečen z budovy a při tom mláčen, ačkoli říkal, že půjde dobrovolně. Na ploše pak byl ztloučen asi dvanácti příslušníky Veřejné bezpečnosti do bezvědomí. Další student byl policisty zadržen a se

slovy *Svině, po tobě jdu od začátku* veden do policejního auta. Po celou cestu byl bit obušky, ačkoli se nebránil. Z oken kolejí se ozývaly nadávky na adresu příslušníků VB, z jednoho z nich se je studenti pokusili neúspěšně polít.

K úplnému zatlačení studentů do budov kolejí došlo asi ve 23.30 hod. Ani poté ovšem neskončily tvrdé zásahy policistů proti jednotlivým studentům, kteří se při útěku uchýlili do cizích bloků a nyní se pokoušeli dostat do svých ubytoven. Napadání byli dokonce i jejich kolegové, kteří se vraceli z města a demonstrace se nezúčastnili, dokonce o ní ani nevěděli. K uklidnění situace došlo až mezi půlnocí a jednou hodinou ranní.

V důsledku zásahu bylo pět studentů vážně zraněno, lékařské ošetření vyhledalo i několik jejich dalších spolužáků. Dá se ovšem předpokládat, že většina studentů s lehčími zraněními raději lékaře nenavštívila. Na straně zasahujících příslušníků Veřejné bezpečnosti byla uváděna tři poranění, z nichž si ovšem pouze jedno vyžádalo čtrnáctidenní pracovní neschopnost. Ani jeden ze zraněných policistů nedovedl označit konkrétní osobu, která mu újmu způsobila. Podle policejních zpráv bylo zadrženo celkem šest studentů, kteří byli převezeni na Městskou správu Veřejné bezpečnosti v Praze, vyslechnuti a v ranních hodinách 1. listopadu 1967 propuštěni (Kolejní rada areálu Strahov udávala sedm zadržovaných studentů, z nichž tři byli propuštěni ještě na Strahově a ostatní převezeni k výslechu na Městskou správu VB).

Brutální policejní zásah proti studentům ještě více prohloubil zjitřenou náladu ve společnosti, ovlivněnou průběhem červnového IV. sjezdu Svazu československých

Policejní zákrok proti strahovským studentům kritizoval i tehdejší rektor Českého vysokého učení technického Josef Kožoušek. Zdroj: A ČVUT

spisovatelů a následným postihem odbojných literátů. Zatímco vedení KSČ a státu počínání Veřejné bezpečnosti během demonstrace na Strahově schválilo a prohlásilo, že „iniciátoři“ akce budou potrestáni, vyvolal její zásah velké rozhořčení v řadách studentů i v celé společnosti. I dosud konformní *Mladá fronta* sice 14. listopadu odsoudila formu protestu, kterou studenti zvolili, zároveň ale kritizovala policejní zásah a chystaná administrativní opatření.⁶ Podobně se vyjádřil i rektor Univerzity Karlovy Oldřich Starý, proti některým policejním excesům se 9. listopadu vyslovil i rektor Českého vysokého učení technického Josef Kožoušek a v prohlášení z téhož dne také Vysokoškolský výbor KSČ v Praze. Obě tato prohlášení zároveň obsahovala požadavek co nejrychleji odstranit nedostatky na kolejích.⁷ Básník a novinář Jaromír Hořec kritizoval v časopisu *Univerzita Karlova* v článku *Logika nepravdy* to, jakým způsobem o strahovských událostech referovala většina tisku.⁸

⁶⁾ Slova o strahovských příčinách a následcích. *Mladá fronta*, 14. 11. 1967, s. 1 a 6.

⁷⁾ A ČVUT, f. 75, k. 29; Informace o studentské demonstraci v Praze dne 31. října 1967 pro ÚV KSČ a krajské výbory KSČ, 14. 11. 1967. Obě prohlášení byla publikována v časopisu *Student*, 1967, roč. 3, č. 46, s. 3.

⁸⁾ HOŘEC, Jaromír: *Logika nepravdy*. *Univerzita Karlova*, 1967/1968, roč. 14, č. 7-8, s. 1 a 6.

Fotografie pořízená příslušníky Státní bezpečnosti v roce 1967 při sledování studentů předáků Lubomíra Holečka, Jana Kavana a Jiřího Müllera (ve vojenské uniformě). Zdroj: ABS

V osobním fondu tehdejšího rektora ČVUT prof. Josefa Kožouška je uložena řada dopisů prostých československých občanů, kteří vyzývají k umírněnosti vůči studentům, již doplácí na lajdáctví jiných. Předválečný člen komunistické strany V. Suchánek vyjádřil ve svém dopisu z 15. listopadu 1967 nespokojenost nad tím, že se rektor dostatečně nezastal svých studentů, a odvolával se zároveň na své zkušenosti z demonstrací za první republiky: *V televizi když vidím, jak policajti mlátí demonstranty a studenty v Americe, tak si vždy vzpomenu, jak jsme demonstrovali proti nezaměstnanosti, proti bídě a hladu za první republiky. Víím, co je to mít jelita od pendreku [...]. Pro mě, starého komunistu, je to škaředé pomýšlení, že se lidé nesmí dovolávat svých práv ráznějším způsobem a demonstrací [...]. A ještě něco k VB. Je to něco hrozného, když se socialistická VB vrhá na pokojnou demonstraci studentů a mlátí je jako kapitalistická policie.*⁹

Strahovské události samozřejmě nejcitlivěji zasáhly vysokoškolačky, bez přehánění se staly zlomovým bodem ve vývoji studentského hnutí v šedesátých letech. Studenti patřili k největším kritikům režimu Antonína Novotného. Vedle volání po řešení svých vlastních problémů, tedy především prosazení větší míry studentské samosprávy v rámci monopolní mládežnické organizace Československý svaz mládeže (ČSM) a na vysokých školách, zkvalitnění výuky, zlepšení studijních podmínek a stavu kolejí, požadovali všeobecnou demokratizaci společnosti. Toto hnutí zůstalo dlouho omezeno na Prahu, ostatní vysokoškolská centra se probouzela pomalu. Klíčovou roli sehrál Vysokoškolský obvodní výbor (VOV) ČSM v Praze, který byl spolu s vysokoškolskými obvodními výbory v Brně a Bratislavě obnoven na podzim 1963. VOV ČSM Praha poskytl půdu pro komunikaci na horizontální úrovni, po několika letech své existence

se stal klíčovým centrem pro opoziční aktivity pražských studentů. Výrazně přispěl k tomu, že se studentské hnutí v Praze mohlo kontinuálně rozvíjet prakticky přes dvě studentské generace.

Nonkonformní studenti provokovali moc již tím, že se vůči ní chovali nezávisle. Vhodnou půdou pro střet s establishmentem se staly majálesy, při nichž studenti často recesistickým způsobem kritizovali režim. Jak majálesy, tak neoficiální večerní prvomájová setkávání mladých lidí na Petříně u pomníku Karla Hynka Máchy končily často konflikty s policií. Spolu s představiteli kultury studenti de facto nahrazovali roli svobodných médií, politických stran a zájmových skupin, které v demokratických zemích vyjadřují názor veřejnosti. Nezávislé vystupování části studentů vyvolalo značnou nevoli představitelů režimu, v několika případech dokonce jejich přímý mocenský zásah. Na přelomu let 1966 a 1967 byl zřejmě nejvýznamnější představitel studentského hnutí Jiří Müller vyloučen ze studií na Fakultě strojní Českého vysokého učení technického v Praze i z Československého svazu mládeže a mimo řádný termín odveden k výkonu vojenské prezenční služby. Reakcí na odpor studentů vůči Müllerově diskriminaci byl zákrok proti Lubomíru Holečkovi, který byl v srpnu 1967 rovněž povolán k výkonu vojenské prezenční služby a vyloučen ze studia.

V duchu „upevňovací“ linie a naprosté myšlenkové sterility proběhl i V. sjezd Československého svazu mládeže v červnu 1967. Ojedinelá kritická vystoupení pražských studentských delegátů byla přijímána jako výstřednost proti dobrým zvykům podobných shromáždění. Velkou část programu zabíraly diskuse o procedurálních otázkách, dlouhotrvající rozpravu např. inicioval jeden

⁹⁾ A ČVUT, f. 75, k. 29.

z delegátů z Kladna, když poukázal na to, že pražští studenti nenosí modré svazácké košile.¹⁰

Násilné potlačení demonstrace strahovských studentů tak přišlo v době vrcholící nespokojenosti studentů se svazáckou organizací i s celkovou politickou situací. Nesouhlas s postupem Veřejné bezpečnosti a postojem politického vedení země dávali na různých shromážděních najevo studenti i akademičtí funkcionáři většiny pražských i některých mimo-pražských fakult.¹¹ Hned ráno po demonstraci 1. listopadu se sešli studenti ze Strahova v menze, kde požadovali od představitelů Českého vysokého učení technického, Městského výboru KSČ v Praze a Obvodního národního výboru pro Prahu 6 vysvětlení zákroku příslušníků Veřejné bezpečnosti, označovaného doslova za „pogrom“ a hodnoceného některými jako tažení negramotných lidí proti inteligenci, a také objasnění příčiny dlouhodobé havarijní situace na kolejích. Se svými kolegy solidarizovali i zahraniční studenti.¹² Členové Kolejní rady areálu Strahov získali během krátké doby okolo dvou set výpovědí účastníků demonstrace na magnetofonových páskách, když pak ovšem chtěli, aby někteří z vypovídajících studentů svá svě-

dectví, přeepsaná na stroji, podepsali, byli odmítnuti. Přesto však po přešetření shromáždili 57 výpovědí a stížností. Fakta, která měla kolejní rada o demonstraci k dispozici, poskytla nejen příslušným orgánům, šetřícím průběh demonstrace, ale i tisku.¹³

Vysokoškolský obvodní výbor ČSM Praha vydal informační bulletin o celém případě, který obsahoval výtah ze zprávy Kolejní rady areálu Strahov o příčinách a průběhu demonstrace, dále výňatky z rezolucí fakultních organizací Československého svazu mládeže a dokument shrnující závěry z různých jednání Vysokoškolského obvodního výboru ČSM Praha a fakultních svazáckých organizací a stanovující jejich další postup. Tento bulletin byl ovšem vedením některých fakult strháván z nástěnek.¹⁴ Jeho šíření blokovaly také městský výbor ČSM a ústřední výbor ČSM. Pražskému vysokoškolskému obvodnímu výboru bylo s odkazem na tiskový zákon zakázáno vydávat další čísla bulletinu. Na společném zasedání sekretariátu ústředního výboru ČSM s předsednictvem Vysokoškolského obvodního výboru ČSM Praha dokonce vyhrožoval předseda ústředního výboru ČSM Miroslav Zavadil jeho zrušením.¹⁵ Vysoko-

školský obvodní výbor ČSM Praha navštívili pracovníci Generální prokuratury, kteří označili bulletin za nezákonnou tiskovinu a jeho vydavatelům pohrozili trestným stíháním.¹⁶ Zákaz šíření bulletinu byl ovšem buď úplně ignorován, nebo obcházen tím, že fakultní časopisy z něj zveřejňovaly rozsáhlé citace. Z rozhodnutí pléna Vysokoškolského obvodního výboru ČSM Praha byla též ustavena jeho pracovní skupina, složená ze zástupců pléna VOV a pražských fakult, tzv. interfakultní komise, jejímž úkolem bylo shromažďovat informace o studentských problémech, účinně se podílet na přípravě a vydávání Bulletinu VOV ČSM Praha a na kolportaci zpráv na jednotlivé fakulty, koleje a do vysokoškolského klubu Vltava.

Především mezi studentskými aktivisty na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy se uvažovalo o uspořádání protestní demonstrace.¹⁷ Shromáždění studentů této fakulty, konané 8. listopadu 1967, požadovalo ve své rezoluci (datované 9. listopadu) respektování akademické půdy v prostorách fakult a studentských kolejí, vyšetření strahovských událostí a oznámení jmen viníků, tiskové opravy původních oficiálních zpráv o událostech, označení příslušníků Ve-

¹⁰ Viz projev Miroslava Tyla na výročním plenárním zasedání ČSM Vysoké školy zemědělské v Praze 1. 11. 1967. ABS, f. A 2/3, sign. A 2/3 - 2133. Text tohoto projevu byl pak Tylem zakomponován do jeho analýzy studentského hnutí *Rozbor studentského hnutí a návrh koncepce pro jistou část studentstva*, která se stala součástí podkladových materiálů pro II. kongres Svazu vysokoškolského studentstva Čech a Moravy, konaný v dubnu 1969 v Olomouci. *Libri prohibiti* (dále jen LP), f. Československé studentské hnutí šedesátých let dvacátého století (dále jen Čsl. studentské hnutí), sbírka Ivana Dejmal, inv. č. 396, k. 6; viz též rozhovor autora s Miroslavem Tylem, 24. 11. 2005.

¹¹ Tyto rezoluce nebo jejich výtahy viz např. ABS, f. A 2/3, sign. A 2/3 - 2133.

¹² ABS, f. A 9, sign. A 9 - 451; Informace o situaci mezi vysokoškolskými studenty po demonstraci na Strahově, 6. 11. 1967.

¹³ LP, f. Čsl. studentské hnutí, sbírka Ivana Dejmal, inv. č. 80, k. 2; stanovisko KRAS ke zprávě tiskového tajemníka vlády, nedatováno.

¹⁴ Ke vzniku a rozšiřování bulletinu viz ABS, f. A 2/3, sign. A 2/3 - 2133; Informace o dalším vývoji situace mezi vysokoškolskými studenty v Praze, 5. 12. 1967. Dále viz prohlášení aktivu pražských vysokoškoláků z 13. 1. 1968, svolaného VOV ČSM Praha k tzv. strahovským událostem a k dalšímu vývoji studentského hnutí, PAŽOUT, Jaroslav: Sběrka Ivana Dejmal - významný pramen k dějinám československého studentského hnutí v šedesátých letech dvacátého století. In: *Sborník archivních prací*, č. 2. Archivní správa MV ČR, Praha 2003, příloha, dok. č. 4, s. 165-168.

¹⁵ KAVAN, Jan: David a Goliáš. Malá historie rozporu mezi vysokoškolskými studenty a nejvyššími svazáckými orgány. *Student*, 1968, roč. 4, č. 11, s. 1 a 3. Viz též NA, f. ÚV KSČ - Předsednictvo 1966-1969 (dále jen 02/1), sv. 49, arch. j. 51, b. 18; Zpráva o došavádním řešení problémů mezi pražskými vysokoškoláky, 28. 11. 1967; *tamtéž*, sv. 54, arch. j. 56, b. 6; Závěrečná zpráva k událostem mezi pražskými vysokoškoláky, 9. 12. 1967.

¹⁶ DNEBOSKÝ, Josef: *Studentská politika 1965-1968. Slabykář pro má vnoučata*. 2007, s. 14 (nevydáno tiskem).

¹⁷ ABS, f. A 2/3, sign. A 2/3 - 2133; Informace o přípravách studentů k provedení demonstrace 20. 11. 1967.

řejné bezpečnosti viditelnými čísly a zákaz používání chemických prostředků proti lidem na území Československa. Rezoluce obsahovala informaci o svolání další schůze studentů, která měla rozhodnout o uskutečnění tiché demonstrace v případě nesplnění předložených požadavků (viz rámeček). Tato demonstrace byla naplánována na 20. listopad 1967, kvůli obavám z tvrdého policejního zákroku však od ní bylo upuštěno. Jejího možného budoucího uskutečnění se ovšem studenti Filozofické fakulty nemínili vzdát.¹⁸ Dění mezi vysokoškoláky v Praze se setkávalo se značným zájmem novinářů ze západních zemí, kteří s nimi navazovali kontakty.

Mimořádný rozruch vyvolaný strahovskými událostmi vedl ministra školství Jiřího Hájka 17. listopadu 1967 k vypracování dopisu, ve kterém podal oficiální výklad událostí a průběhu jejich vyšetřování. V dopise odmítl snahy konstruovat zde konfliktní situaci mezi studenty a státní mocí. Vedení vysokých škol a fakult vyzval, aby projevila větší iniciativu při řešení problémů studentů a větší zájem o jejich studijní a životní potíže. Představitelé studentů měli spolu se správou kolejí, menz a škol vést studenty k dodržování pořádku, režimu dne, pravidel slušného chování a zejména k ochraně a šetření zařízení škol a kolejí. Zároveň uložil vedení vysokých škol vypracování zprávy o situaci na jejich kolejích.¹⁹

Usnesení předsednictva ústředního výboru KSČ z 28. listopadu 1967 ke zprávě komise, která byla vytvořena k řešení problémů mezi vysokoškoláky na základě usnesení sekretariátu ÚV KSČ ze 17. listopadu, ukládalo ministru vnitra

Z rezoluce studentů Filozofické fakulty UK z 9. 11. 1967, adresované ministru školství Jiřímu Hájkovi, ústřednímu výboru KSČ, městskému výboru KSČ, ministerstvu vnitra, ústřednímu výboru ČSM, městskému výboru ČSM a Vysokoškolskému obvodnímu výboru ČSM Praha.

Považujeme za nutné vyjádřit se k událostem na Strahově, dne 31. 10. t. r. Rozhořčeně odsuzujeme brutální zásah příslušníků VB vůči strahovským studentům. Vyjadřujeme znepokojení nad nedostatky úrovně a kvality nově vybudovaných kolejí, protože právě tyto nedostatky bezprostředně vedly k těmto událostem. Domníváme se ovšem, že tyto události mají hlubší příčiny, které nemohou být vyřešeny pouze nápravou konkrétních nedostatků.

Jsmeme znepokojeni apriorně odmítavým postojem určitých vrstev veřejnosti ke studentům a inteligenci vůbec. Domníváme se, že tento postoj je typický pro většinu členů VB, že nepochází pouze z mentality jednotlivých členů, ale z nevyjasněné úlohy celého aparátu VB v socialistické společnosti.

Požadujeme garance, aby se podobné události nemohly opakovat, a proto vznášíme tyto požadavky:

1. *Požadavek akademické půdy na fakultách a v areálu kolejí (adresováno MŠ a ÚV KSČ)*
2. *Oznámení jmen viníků zásahu VB a oznámení formy administrativního postihu*
3. *Označení příslušníků VB viditelnými čísly*
4. *Žádáme ministra školství prof. dr. J. Hájka, aby předložil strahovské události na pořad jednání Národního shromáždění*
5. *Žádáme, aby byly provedeny tiskové opravy původně uveřejněných zpráv o strahovských událostech*
6. *Žádáme o zveřejnění výsledků šetření komise rektora ČVUT*
7. *Žádáme o zákaz používání jakýchkoli chemických prostředků proti lidem na území ČSSR*
8. *Žádáme, aby celé šetření bylo provedeno do konce listopadu a dovedeno ke konkrétním výsledkům.*

Usnesli jsme se, že dne 20. 11. 1967 bude na naší fakultě uspořádána schůze. Do té doby budeme svůj postup prostřednictvím VOV ČSM koordinovat s ostatními fakultami.

Zdroj: AMP

Josefu Kudrnovi prověřit stížnosti jednotlivých studentů na postup některých příslušníků Veřejné bezpečnosti. Výsledek měl ministr vnitra předat k posouzení generálnímu prokurátorovi a dále měl vypracovat a předložit celkovou zprávu o působení nepřátelské činnosti v naší zemi v posledních dvou letech ve všech úsecích života naší společnosti. Ministr školství měl prošetřit chování studentů, kteří se během demonstrace údajně do-

pustili hrubých přestupků, i těch studentů, kteří v následujícím období zneužili události k vyhrocování nesprávných protistranických a protisocialistických nálad, a vyvodit potřebné závěry.²⁰

Z diskuse na zasedání předsednictva ústředního výboru KSČ ke zprávě komise se nám dochoval velmi zajímavý zápis, který svědčí o postojích jednotlivých přítomných k řešení situace mezi studenty. Diskutující se obecně shodli na

¹⁸ AMP, f. Komunistická strana Československa – Vysokoškolský výbor Praha (dále jen KSČ – VV Praha), inv. č. 397, k. 24; druhá rezoluce studentů FF UK v Praze, 21. 11. 1967.

¹⁹ Univerzitní archiv Mendelovy zemědělské a lesnické univerzity v Brně, f. Provozně ekonomická fakulta vysoké školy zemědělské v Brně, korespondence děkana, sign. D II/5, inv. č. 5, k. 2.

²⁰ NA, f. 02/1, sv. 49, arch. j. 51, b. 18.

odsouzení demonstrace jako prostředku k prosazování požadavků, ačkoli situaci na strahovských kolejích hodnotili vesměs jako „šlendrián“. K rozhodnému postoji proti revoltujícím studentům pak vyzýval především sám první tajemník Antonín Novotný. Demonstraci na Strahově přirovnal k protikomunistické demonstraci studentů v únoru 1948, na jejíž likvidaci se jako vedoucí tajemník Krajského výboru KSČ v Praze podílel. Demonstraci dále označil za vyvrcholení negativní politické situace na vysokých školách v posledních zhruba pěti letech.

Zástupci sekretariátu pro věci církevní ministerstva kultury a informatiky provedli 5. prosince pohovor s děkanem a proděkanem Komenského evangelické bohoslovecké fakulty v Praze v reakci na účast jejich posluchačů na veřejném shromáždění studentů na filozofické fakultě. Akademičtí funkcionáři byli upozorněni na politickou závažnost protestních akcí studentů, do nichž údajně zasahovali lidé, kteří sledují své politické cíle. Studenti bohoslovecké fakulty měli podle zástupců sekretariátu pro věci církevní takové podmínky jako žádná fakulta, a proto tedy nemají žádný důvod exponovat se v protestních akcích. Profesorský sbor musí cítit odpovědnost za chování bohoslovců, věcem předcházet a informovat ministerstvo kultury, které bohoslovecké fakulty řídí. Téhož dne se na sekretariátu uskutečnil také pohovor s děkanem Cyrilometodějské bohoslovecké fakulty v Litoměřicích. Tato rozmluva však měla preventivní charakter, neboť zatím neexistovaly důvody ke stížnostem na chování studentů této fakulty.²¹

Soudruzi, než budete tlumočit dotazy, chtěl bych konstatovat, že jako krajský sekretář jsem již jednou demonstraci studentů v Praze prodělal a vedl jsem protidemonstraci proti reakčním studentům pomocí dělnické mládeže a pomocí dělnické milice. Tehdy studenti volali: gestapáci, fašisté, komunistické svině... pryč s vládou komunistů. Bylo to v období února 1948 na Václavském náměstí, potom se demonstranti snažili dostat na Hrad a na těchže místech jako nyní došlo ke střetnutí, když se bezpečnost postavila proti studentům. Tehdy přes Beneše žádali vyšetření zásahů bezpečnosti apod.

Bohužel, politicky nevidím žádný velký rozdíl mezi tehdejší demonstrací a cíli, které sledovala, a politickou situací, která je dnes mezi částí studentstva na vysokých školách, i nedávnou studentskou demonstrací, která rovněž vyvrcholila koncem konců událostmi politickými. Podtrhuji, že tehdy také stály politické požadavky v prvé řadě. Potvrdilo se, že není pravda to, co někteří funkcionáři říkali, že na Strahově jde jen o čistě hospodářskou záležitost. Poslední rezoluce nám daly za pravdu. Rezoluce přijatá na Filosofické fakultě dokazuje, že nejde o hospodářské věci a nedostatky v kolejích na Strahově, ale o politické věci. První bod rezoluce, který byl také tlumočen [Zdeňkem] Zbořilem (předním studentským aktivistou na FF UK – pozn. aut.) západoněmeckému novináři, je potvrzením, že nanejvýš pro studenty Filosofické fakulty je to od počátku politická záležitost. Takových problémů, jako byly v kolejích na Strahově, může být mnoho. Mají se vyvolávat demonstrace proto, že tam jsou takové a takové kabely nebo jiné nedostatky? Vždyť ty kabely nedělali jen dělníci, ale na jejich konstrukci i výrobě se podíleli i příslušníci inteligence, technici. Hovořím o tom, protože v rezoluci je uvedeno, že strana je proti inteligenci, že má nepřátelský postoj k inteligenci apod. Již tím ve skutečnosti přiznávají, že jde o politickou demonstraci.

Proto se ptám, jestli komisi bylo jasné, že strahovská akce vlastně byla rouškou a že všechny ty události, které s tím potom souvisely, byly vyvrcholením politické situace na vysokých školách, která trvala zhruba 5 let. Jestli z toho hlediska komise tyto události posuzovala, jestli brala v úvahu různá akta v minulosti i to, že činnost určité skupiny vyvrcholila nyní v rezoluci přijaté na Filosofické fakultě, v níž se kladou vyloženě protistranické a protisocialistické požadavky. Protistranické v tom, že odmítají vedoucí úlohu strany, což již i dříve bylo tlumočeno a vyjádřeno v různých jiných rezolucích a usneseních.

Dále kladu otázku ke zprávě komise: věří komise, že přijetím všeho toho, co je v rezoluci, nastane svatý klid jako na hoře Olivetské a že se již nikdy nic podobného nebude opakovat? Myslíte, že potrestáme-li těch 10 příslušníků Veřejné bezpečnosti, bude všechno v pořádku?

Považuji za rozhodující, aby byla likvidována nepříznivá politická situace na vysokých školách, proto kladu tyto otázky. Příčinou toho, co se událo, není jen Strahov, že tam zhaslo světlo, že prostě energetika nefungovala, jak se to líčí. [...]

Demonstrace byla vyvrcholením vnitřní situace mezi studentstvem, které se podařilo určitým lidem využít. Když ustoupíme, znamená to, že mohou přijít další akce. To je organizované hnutí, to není jenom záležitost studentů. Za studenty stojí dnes organizátoři, kteří vědí, co chtějí, vyvolat mezi studentstvem politické hnutí. [...]

Z projevu prezidenta a prvního tajemníka ÚV KSČ Antonína Novotného na zasedání předsednictva ÚV KSČ 28. listopadu 1967.

²¹⁾ NA, f. Ministerstvo kultury ČSR, Sekretariát pro věci církevní, k. 274; záznam o pohovoru s akademickými představiteli Komenského evangelické bohoslovecké fakulty v Praze, 7. 12. 1967; záznam o pohovoru s děkanem Cyrilometodějské bohoslovecké fakulty v Litoměřicích, s. d. Zde je též uloženo prohlášení o shromáždění studentů této fakulty z 5. 12. 1967, adresované ministerstvu vnitra, ministerstvu školství, ministerstvu kultury a informaci a VOV ČSM Praha, v němž solidarizovali se studenty postiženými policejním zákrokem a žádali pro ně plnou satisfakci a zároveň vyjádřili přesvědčení, že v socialistickém státě nelze zásadně vyloučit demonstraci jako jednu z možností aktivní účasti na řízení státu a formování společenského vývoje.

Strahovské události se staly též předmětem studentské satiry. Karikatura z časopisu *Lef*, který vydávali posluchači Lesnické fakulty Vysoké školy zemědělské v Brně.

Zdroj: Archiv autora

V souvislosti se vzrůstající aktivitou studentů, vyvolanou strahovskými událostmi, ještě více zesílil i zájem Státní bezpečnosti o tzv. opoziční skupinu Jiřího Müllera. U vedoucího oddělení školství a vědy ústředního výbo-

ru KSČ Josefa Havlína se 6. prosince uskutečnila porada, které se zúčastnili ministr školství Jiří Hájek, ministr vnitra Josef Kudrna, předseda ústředního výboru ČSM Miroslav Zavadil, vedoucí oddělení státně administrativního ústředního výboru KSČ Miroslav Mamula a vedoucí oddělení mládeže ústředního výboru KSČ Jan Svoboda se svým zástupcem. Účastníci porady shodně hodnotili situaci mezi studenty jako velmi vážnou. Za velice důležitý poznatek označil ministr vnitra zjištěné kontakty jednotlivých studentů z tzv. skupiny Jiřího Müllera se zahraničím. Ministr vnitra dostal za úkol podat na další poradě informaci o tom, jak by bylo možné tyto kontakty využít v boji proti skupině.²²

Vedoucí orgány komunistické strany i státu připravovaly též další opatření proti neposlušným studentům. Svědectví o tom přináší např. nedatovaný návrh opatření k řešení situace mezi pražskými

vysokoškoláky, přijatý společně oddělením školství a vědy, oddělením mládeže a oddělením státně administrativním ústředního výboru KSČ, Městským výborem KSČ v Praze, Vysokoškolským výborem KSČ v Praze a ústředním výborem ČSM po konzultaci s ministrem školství a ministrem vnitra. Tento návrh předpokládal mj. přípravu materiálů pro stranické a mládežnické redakce, které měly dokazovat nepřátelskou a rozvratnickou činnost některých skupin studentů, zabezpečení zveřejnění několika článků k problematice Strahova a vysokých škol obecně ve *Večerní Praze* nebo provedení individuálních pohovorů s rektory, předsedy a výbory organizací KSČ na vysokých školách i s jednotlivými komunisty s cílem dosáhnout jejich *aktivního vystoupení proti extrémním a protistranickým tendencím a žiblům*. Vysokoškolskému výboru KSČ v Praze návrh ukládal *vyvodit stranické závěry u komunistů, u kterých se prokáže, že politicky nesprávným a nevhodným způsobem vystupovali kolem strahovských událostí* ([Lubomír] Kohout, [Karel] Durman, [Jana] Kohnová, [Jan] Kavan, někteří komunisté ve vysokoškolském obvodním výboru ČSM a další). *Vyvodit stranické závěry rovněž u těch komunistů, kteří zanedbali své povinnosti (rektorát, Správa účelových zařízení (obojí ČVUT – pozn. aut.) apod.) v souvislosti se strahovskou kolejí.*²³

Rozhořčení studentů se ještě vystupňovalo po uveřejnění zprávy tiskového tajemníka vlády ze 14. prosince 1967 o strahovské demonstraci. Demonstrace byla označena za živelnou, pro rozhořčení studentů vyjádřila jisté pochopení, a dokonce přiznáva-

Další karikatura z brněnského studentského časopisu *Lef*, publikovaná v prvním dvojčísle roku 1968.

Zdroj: Archiv autora

²²⁾ ŽÁČEK, Pavel – VACHALOVSKÝ, Přemysl: *Jan Kavan v labyrintu služeb*. Formát, Praha 2003, s. 27.

²³⁾ NA, f. 02/1, sv. 54, arch. j. 56, b. 6. Lubomír Kohout a Karel Durman působili jako pedagogové na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Jana Kohnová a Jan Kavan patřili mezi přední studentské aktivisty, Kohnová působila na Filozofické fakultě a Kavan na Fakultě osvěty a novinářství Univerzity Karlovy.

Předsednictvo vlády vzalo na vědomí stanovisko Generální prokuratury, podle něhož nebyla prokázána trestná odpovědnost ani jednotlivých demonstrujících studentů, ani zakročujících příslušníků Veřejné bezpečnosti, jakož i to, že školské úřady prošetří chování některých jednotlivců mezi studenty v souvislosti se strahovskými událostmi a podle zjištění vyvodí závěry. Ministru vnitra bylo uloženo, aby vyhodnotil nedostatky, které se vyskytly při zabezpečování veřejného pořádku, vyvodit z nich závěry a zajistit vybavení Veřejné bezpečnosti potřebnými technickými prostředky i politickou a odbornou připravenost příslušníků VB.

Odstraňují-li se příčiny nedostatků v kolejích na Strahově, je třeba odmítnout pokusy o zneužití události proti zájmům socialistické společnosti. Úsilí kompetentních orgánů je soustředěno na vytvoření příznivějších podmínek ke studiu na vysokých školách a na zvýšení kvality přípravy budoucích vysoce kvalifikovaných odborníků, jejich odborného a morálně politického profilu. Vycházejí z pevné důvěry v kladný postoj velké většiny studentů k socialistické republice i ke Komunistické straně Československa a z přesvědčení, že studenti ve vlastním zájmu budou aktivně podporovat opatření přispívající ke studijnímu pořádku, ke zvýšení úrovně vysokých škol i zlepšení podmínek pro studium a život studentů.²⁴

Zpráva tiskového tajemníka vlády o strahovských událostech ze 14. prosince 1967.

la případy nepřiměřené tvrdosti zasahujících příslušníků Veřejné bezpečnosti vůči jednotlivým studentům, kterou přičítala nepřehlednosti situace. Demonstraci jako takovou ovšem označila za nesprávný a nepřiměřený způsob vyjádření nespokojenosti, který vedl k narušení veřejného pořádku. Zpráva bagatelizovala havarijní stav na strahovských kolejích, zákrok příslušníků VB označila za nutný a zákonný a předpokládala, že školské orgány prošetří chování některých studentů a vyvodí z něj důsledky (viz rámeček).

Vyšetřování demonstrace studentů ze strahovských kolejí pokračovalo i po pádu Antonína Novotného. Na základě pokynu náměstka městského prokurátora v Praze JUDr. Vladimíra Teplana z 31. ledna 1968 odložil případ vyšetřovatel Obvodní prokuratury pro Prahu 5 a 6 JUDr. Luděk Konečný svým usnesením ze dne 9. února 1968. Ve zdůvodnění uve-

dl, že při demonstraci došlo údajně ze strany studentů k hrubým urážkám a fyzickému násilí vůči příslušníkům Veřejné bezpečnosti a v nepřehledné situaci na Strahově rovněž tak k nepřiměřeným tvrdostem ze strany příslušníků VB vůči jednotlivým studentům. Výroky studentů by sice zakládaly skutkovou podstatu trestného činu útoku na veřejného činitele, avšak tyto výroky byly odezvou na nepřiměřený a nevhodný zákrok některých příslušníků, takže subjektivní stránka, kterou je třeba prokázat k naplnění tohoto trestného činu, je pochybná.²⁵

Případné zneužití pravomocí veřejného činitele ze strany policistů nebylo v usnesení vůbec bráno v potaz, požadavek důsledného vyšetření strahovských událostí tak byl především vysokoškoláky i nadále nastolován. Významný představitel nové vlny československého filmu Jan Němec natočil o strahovských událostech filmový

dokument, v němž studenti otevřeně hovořili o násilí páchaném příslušníky Veřejné bezpečnosti při potlačování demonstrace. Ohlas vyvolaný policejním zásahem proti strahovským studentům na konci října 1967 i změněná politická atmosféra nicméně vedly v období tzv. Pražského jara ke zdrženlivému postoji bezpečnostních sil vůči akcím studentů. Vedení Městské správy Veřejné bezpečnosti v Praze např. odsoudilo jednání příslušníků VB, kteří po skončení majálesových oslav v Praze 18. května 1968 sbírali odložené transparenty a zranili jednoho ze studentů, který se jim v tom snažil zabránit.²⁶ Tento postoj policejního aparátu ovšem neměl mít dlouhého trvání.

Brutálním zásahem proti účastníkům strahovské demonstrace a loajálním postojem vedení Československého svazu mládeže vůči režimu přetekl pohár trpělivosti, který měli studenti se svazáckou organizací. Následující týdny byly na pražských vysokých školách vyplněny bouřlivými debátami o dalším osudu svazu. Od konce roku 1967 přistoupili studenti de facto k budování nového systému své samosprávy mimo svazáckou organizaci, někteří z radikálních pražských studentů již v listopadu 1967 z ČSM dokonce demonstrativně vystoupili. Strahovské události dokumentovaly spolu s neúspěchem při řešení hospodářské krize, ostrými spory se Slováky a střety s představiteli kulturní scény neschopnost režimu Antonína Novotného čelit problémům státu a přispěly k jeho odvolání z funkce prvního tajemníka ÚV KSČ na počátku ledna 1968. I v období, které následovalo po jeho pádu, měli studenti sehrát významnou roli.

²⁴ Liknavost a její důsledky. Závěrečná zpráva o demonstraci studentů ze strahovské koleje. *Rudé právo*, 15. 12. 1967, s. 2. Zprávu uveřejnila též některá další periodika.

²⁵ AMP, f. Obvodní prokuratura pro Prahu I-XVI; dozorový spis Obvodní prokuratury pro Prahu 6 ve věci demonstrace vysokoškolských studentů na Strahově, Vp 138/67.

²⁶ AMP, f. KSČ - VV Praha, inv. č. 491, k. 35; Zpráva Městské správy VB v Praze o incidentu po majálesu 1968, 3. 6. 1968.